

Ansvarig för riktlinje medicinskt ansvarig sjuksköterska	Gäller från 2018-07-13
Cecilia Linde cecilia.linde@solna.se	Revideras 2020- 07-13

Riktlinjer för en god mun- och tandhälsa

Innehåll

Munhälsa	2
Riskbedömning av munhälsa.....	3
Dokumentation av munhälsa	3
Munvårdskort	4
Erbjudande av munhälsobedömning och utfärdande av tandvårdsstödsintyg.....	4
Rätt till uppsökande verksamhet och tandvårdsstödsintyg.....	5
Rätt att besluta om utfärdande av tandvårdsstödsintyg.....	5
Symfoni.....	5
Användning av Symfoni.....	5
Munvårdskort	7
Erbjudande av munhälsobedömning för hemtjänstkund	8
Erbjudande av munhälsobedömning för person med insats enligt LSS och bor i ordinärt boende eller i gruppboende.	9

Munhälsa

En god munhälsa är en viktig för varje människas välbefinnande och livskvalitet. En frisk munhåla underlättar en fullvärdig nutrition där förmågan att tugga och svälja samt uppleva smaker är viktigt. Munvården ska ses som en del av vården och ingå i den dagliga rutinen. Att hjälpa en person med munhygien bygger på ett stort förtroende där personens egna önskemål styr.

Alla som bor på särskilt boende har rätt att få en årlig bedömning av munhälsan och annan nödvändig tandvård.

När man blir äldre uppstår det förändringar i munhålan som inte behöver vara kopplat till sjukdom utan har orsakats av det normala åldrandet. Behovet av god munhygien ökar då kroppens eget försvarssystem är nedsatt. Det gäller exempelvis vid sjukdom, särskilt om den är långvarig, eller i samband med behandling som påverkar personens egna försvarsfaktorer negativt. Personer med funktionsnedsättning har också en ökad risk för försämrad munhälsa.

Personal inom vård- och omsorg måste vara extra uppmärksam på boende/brukare ändrar sitt sätt att äta, exempelvis vägrar äta eller reagerar onormalt på kall och varm mat eller dryck. Det kan vara svårt, både ur teknisk och etisk synvinkel, att upprätthålla en god munhälsa i samband med vård av personer med demenssjukdom och vård i livets slutskede. Därför är det viktigt att munbedömning och munvård utförs regelbundet.

MAS rekommenderar Vårdhandboken www.vardhandboken.se samt Vårdguidens hemsida www.1177.se för information om munhälsa och tandvård.

Ansvar för en god munhälsa

Medicinskt Ansvarig Sjuksköterska (MAS)

MAS ansvarar för att patienterna får en säker, ändamålsenlig hälso- och sjukvård av god kvalitet.

Verksamhetschef

Verksamhetschefen ansvarar för att en lokal rutin för en god munhälsa upprättas. Verksamhetschefen ansvarar även för att den lokala rutinen är känd av personalen och att egenkontroll görs.

I ansvaret ingår även att säkerställa att all omvårdnadspersonal har genomgått utbildning i munhälsovård och att de dokumenterar munvården i genomförandeplanen.

Tandläkare/tandhygienist

Den tandvårdsverksamhet som har avtal med Stockholm läns landsting ska årligen erbjuda de boende en munhälsobedömning. Tandläkare/tandhygienisten bedömer om boende är i behov av ”nödvändig tandvård”. Det vill säga tandvård som tydligt förbättrar möjligheten att äta och som motverkar smärta och obehag.

Tandvårdsföretag med avtal gällande uppsökande verksamhet ska också utbilda personalen i munvård.

Munhälsobedömningen är en hälso- och sjukvårdsåtgärd och ska dokumenteras i omvårdnadsjournalen, ev. åtgärder ska följas upp.

Sjuksköterska

Sjuksköterskan ska utifrån sitt hälso- och sjukvårdsuppdrag bedöma munhälsan sätta in åtgärder och följa upp insatta åtgärder. I de fall den boende tackar ja till att få en munhälsobedömning som utförs av tandhygienist/ tandläkare så behöver de information om vilka läkemedel som den boende är ordinerad samt information om hälsotillståndet.

Sjuksköterskan ansvarar för att fråga den boende om denne godkänner detta och att i så fall överlämna den efterfrågade informationen.

Sjuksköterskan ska dokumentera i journalen när den boende accepterat eller avböjt munhälsobedömningen och om information får lämnas ut samt dokumentera i journalen när den överlämnats. De patienter som avböjt munhälsobedömningen via tandvårdsföretag ska årligen få frågan om möjlighet till bedömning av tandläkare tandhygienist

Ordination från tandläkare/tandhygienist som inte utförs som egenvård ska dokumenteras med signeringslista.

Omvårdnadspersonal

Omvårdnadspersonalen ansvarar för den boendes dagliga omvårdnad och där munhygien ingår. I ansvaret ingår att kontakta sjuksköterskan om de upptäcker brister i den boendes munhälsa. Den munvård som inte utgör hälso- och sjukvård ska dokumenteras i den boendes genomförandeplan.

Riskbedömning av munhälsa

Sjuksköterskan ska utifrån sitt hälso- och sjukvårdsuppdrag bedöma och registrera en munhälsobedömning inom 7 dygn efter inflyttning till särskilt boende, insatta åtgärder ska följas upp regelbundet samt ny riskbedömning genomförs var 6:e månad eller tidigare vid behov tex förändringar i hälsotillståndet. Denna bedömning ska dokumenteras i omvårdnadsjournalen samt registreras i Senior Alert.

Dokumentation av munhälsa

I den munbedömning som sjuksköterskan utför ingår det att inspektera;

- munslemhinnan,
- läpparna
- tungan

- tandköttet
- tänderna
- saliven
- eventuella proteser
- sväljningsförmåga

Hjälpmiddel som till exempel elektrisk tandborste som underlättar munvården ska också dokumenteras. Om en risk, problem eller resurs upptäcks ska en plan upprättas. Exempel på problem i munhålan kan vara sår, svampinfektioner, blåsor och muntorrhet.

Munvårdskort

Munvårdskortet är individuellt utformat av tandhygienist och där beskrivs hur tänderna ska skötas och vilka produkter som rekommenderas. Munvårdskortet ska förvaras väl synligt hos den boende. Munvårdskortet ska följa den boende vid besök inom tandvården.

Erbjudande av munhälsobedömning och utfärdande av tandvårdsstödsintyg

Uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård

Den 1 januari 1999 infördes ett ekonomiskt stöd för uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård i samband med sjukdom och funktionsnedsättning. Det innebär att den som omfattas av tandvårdsreformen får lägga sin tandvårdskostnad till högkostnadskortet för hälso- och sjukvård.

Enligt tandvårdslagen (1985:125) ska landstinget särskilt svara för att uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård bedrivs bland den som omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Stockholms läns landstings ansvar

Landstinget ansvarar för att uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård erbjuds alla som enligt tandvårdslagen och tandvårdsförordningen omfattas av stödet, dvs. ingår i personkretsen. Landstinget tecknar avtal med tandvårdsföretag gällande uppsökande verksamhet.

Kommunens ansvar

Kommunen ansvarar för att identifiera de som ingår i personkretsen och erbjuda möjligheten till uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård. Nödvändig tandvård innebär sådan tandvård som påtagligt förbättrar möjligheten att äta och motverkar smärta och obehag.

Den som har rätt till munhälsobedömning har även rätt till nödvändig tandvård, men en munhälsobedömning behöver inte utföras för att få möjlighet till nödvändig tandvård.

För att få nödvändig tandvård behövs ett ”tandvårdsstödsintyg”.

Förslag på dokument för hur kommunikation mellan vård- och omsorgboende och Tandvårdsföretag kan ske finns under flik Munhälsa, Hälso- och sjukvårdsrutiner

www.solna.se/mas

Rätt till uppsökande verksamhet och tandvårdsstödsintyg

1. De som bor i boenden där kommunen har hälso- och sjukvårdsansvaret enligt hälso- och sjukvårdslagen kapitel 12, §1
2. De som får hälso- och sjukvård i hemmet (hemsjukvård)
3. De som är bosatta i egen bostad och har ett mycket stort behov av vård och omsorg en stor del av dygnet
4. De som omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

För grupperna 2-3 gäller att de ska ha ett varaktigt behov av omfattande vård och omsorgsinsatser, dvs. hemtjänstinsatser minst 3 gånger per dygn samt tillsyn under natten.

Personer med heldygnsoomsorg ingår med automatik inom dessa ramar.

Oral Care har avtal med landstinget gällande munhälsobedömning i särskilt boende.

Frisk mun har avtal med landstinget gällande munhälsobedömning i ordinärt boende.

Rätt att besluta om utfärdande av tandvårdsstödsintyg

- Biståndshandläggare SOL och LSS
- Sjuksköterskor vid särskilt boende för äldre

Symfoni

Symfoni är ett webbaserat dataprogram för erbjudande av munhälsobedömning och utfärdande av tandvårdsstödsintyg.

Det är biståndshandläggare SOL, biståndshandläggare LSS och sjuksköterskor på vård- och omsorgsboenden som ansvarar för att utfärda dessa. När en person blivit registrerad tar det ungefär drygt en vecka, innan de får hem tandvårdsstödsintyget.

Användning av Symfoni

Medicinskt Ansvarig Sjuksköterska (MAS)

MAS är kontaktperson mellan kommunen och Stockholms läns landstings tandvårdsstab. MAS svarar för att utfärdare av munhälsobedömning och tandvårdsstödsintyg får tillgång till Symfoni.(Loggin uppgifter)

Biståndshandläggare SOL och LSS

Biståndshandläggaren ska erbjuda munhälsobedömning och tandvårdsstödsintyg till den som är berättigad. Vid erbjudandet av munhälsobedömning ska den enskilde tacka JA eller NEJ. För dokumentation av erbjudandet används Symfoni.

Verksamhetschef

Verksamhetschefen ansvarar för att samtliga boende årligen erbjuds en munhälsobedömning. I ansvaret ingår även att säkerställa att all omvårdnadspersonal har genomgått utbildning i munhälsovård. Munhälsovård ska dokumenteras i omvårdnadsjournal och i genomförandeplanen.

Sjuksköterska

När den boende önskar få en munhälsobedömning kan tandläkaren/tandhygienist behöva information om vilka läkemedel som den boende är ordinerad samt information om hälsotillståndet. Sjuksköterskan ansvarar för att fråga den boende om denne godkänner detta och att i så fall överlämna den efterfrågade informationen. Sjuksköterskan ska dokumentera i omvårdnadsjournalen om den boende tackat JA eller NEJ till munhälsobedömningen och om information får lämnas ut till tandläkaren/tandhygienisten och dokumentera i journalen när den överlämnats.

Om sjuksköterskan upptäcker problem med den boendes munstatus ska han/hon göra en ny bedömning och kontakta ansvarig läkare om eventuell tandläkarkontakt.

Omvårdnadspersonal inom vård- och omsorgsboendet

Kontaktpersonen/omsorgspersonalen bör närvara vid munhälsobedömningen.

Omvårdnadspersonalen ansvarar för den boendes dagliga omvårdnad och i detta ingår den dagliga munhygien för den som behöver hjälp.

I ansvaret ingår att kontakta sjuksköterskan om de upptäcker brister i den boendes munhälsa. Den munvård som inte utgör hälso- och sjukvård ska dokumenteras i genomförandeplan.

Enhetschef för hemtjänsten

Enhetschefen ansvarar för att det finns lokal rutin för att de som har tackat JA till munhälsobedömning får den hjälp och stöd som behövs för att få sin munhälsobedömning. Enhetschefen ansvarar för att hemtjänstpersonal finns med vid munhälsobedömningen.

Hemtjänstpersonal/kontaktperson

Kontaktpersonen/hemtjänstpersonal bör närvara vid munhälsobedömningen. Hemtjänstpersonalen ansvarar för den enskildes dagliga omvårdnad efter biståndsbeslut enligt SOL. I den personliga omvårdnaden ingår daglig munhygien för den som behöver hjälp. Munvård dokumenteras i genomförandeplan. Efter munhälsobedömningen utfärdar tandläkaren/tandhygienisten ett munvårdskort med rekommendationer hur munvården bör utföras.

Omsorgspersonal inom LSS boendet.

Kontaktpersonen/omsorgspersonalen bör närvara vid munhälsobedömningen. I den personliga omvårdnaden ingår daglig munhygien för den som behöver hjälp. Munvård dokumenteras i genomförandeplan. Efter munhälsobedömningen utfärdar tandläkaren/tandhygienisten ett munvårdskort med rekommendationer hur munvården bör utföras.

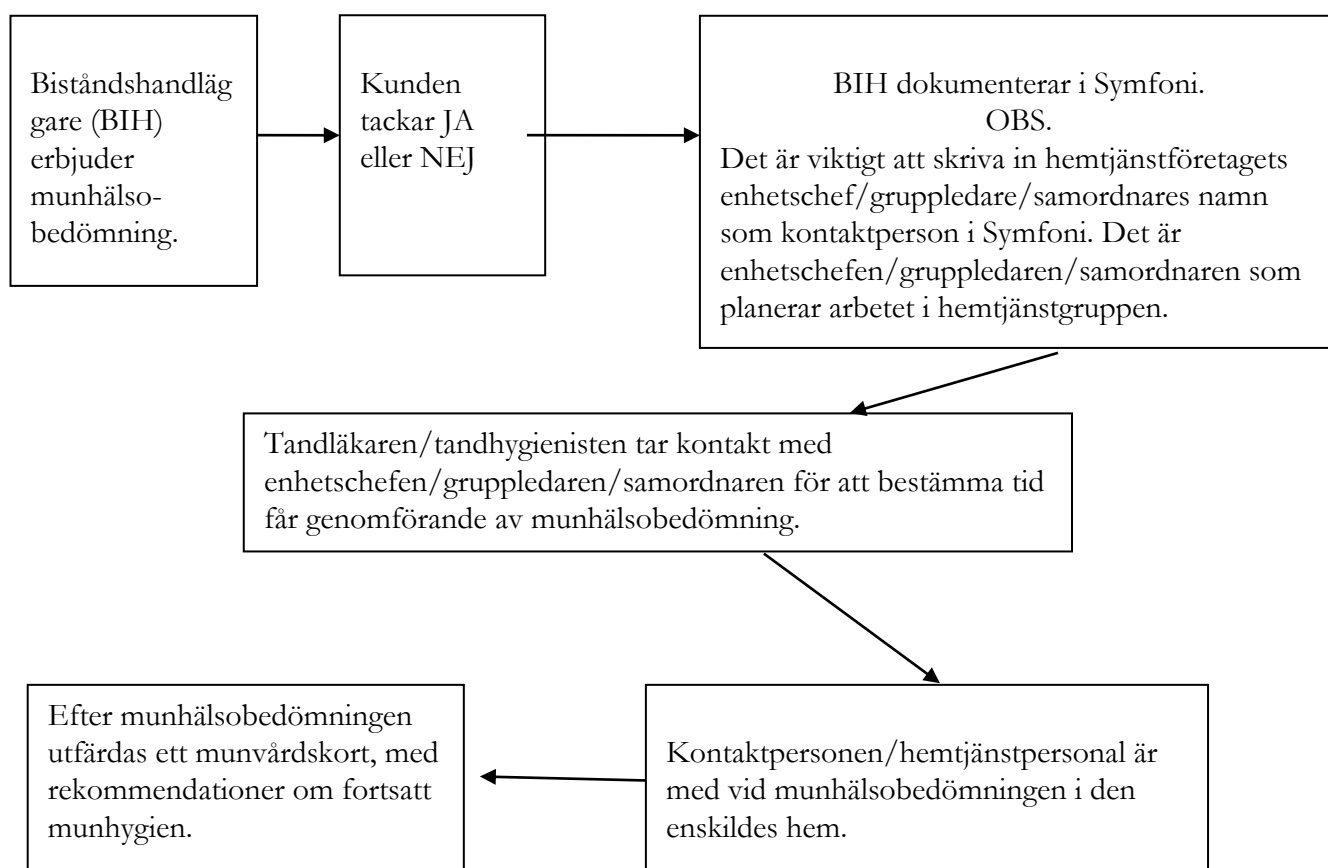
Personlig assistent (LSS beslut)

Personlig assistent bör närvara vid munhälsobedömningen. I den personliga omvårdnaden ingår daglig munhygien för den som behöver hjälp. Munvård dokumenteras i genomförandeplan. Efter munhälsobedömningen utfärdar tandläkaren/tandhygienisten ett munvårdskort med rekommendationer hur munvården bör utföras.

Munvårdskort

Munvårdskortet är ett samverkansdokument mellan tandvårdspersonal och berörd omvårdnads/omsorgspersonal. Munvårdskortet är personligt och där beskrivs hur munhygien bör utföras och vilka produkter som rekommenderas. Munvårdskortet ska förvaras hemma hos den enskilde/boende. Munvårdskortet ska följa med vid besök inom tandvården.

Erbjudande av munhälsobedömning för hemtjänstkund

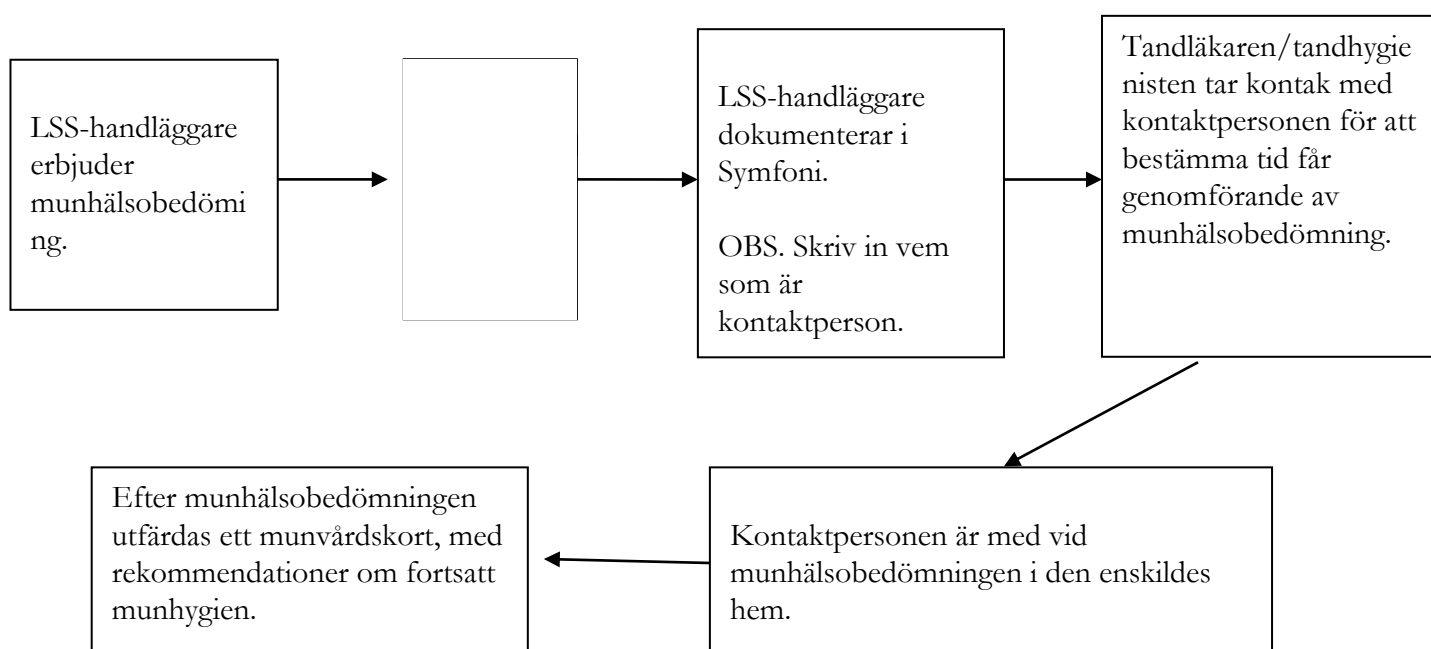

OBS.

Om personen tackar nej till munhälsobedömning skall personen återigen få ett erbjudande om munhälsobedömning nästa år.

Personer som omfattas av tandvårdsstödsintyget har även om man tackat nej till munhälsobedömning rätt till nödvändig tandvård enligt hälso- och sjukvårdens avgiftsregler med högkostnadsskydd, vilket betyder att de får ett tandvårdsstödsintyg hemskickat.

Erbjudande av munhälsobedömning för person med insats enligt LSS och bor i ordinärt boende eller i gruppboende.

OBS.

Om personen tackar nej till munhälsobedömning skall personen återigen få ett erbjudande om munhälsobedömning nästa år.

Personer som omfattas av tandvårdsstödsintyget har även om man tackat nej till munhälsobedömning rätt till nödvändig tandvård enligt hälso- och sjukvårdens avgiftsregler med högkostnadsskydd, vilket betyder att de får ett tandvårdsstödsintyg hemskickat.